

PSYCHOLOGICKÉ TEORIE KRIMINALITY

DIVIŠOVÁVENDULA
KRIMINÁLNÍ POLITIKA
14.10. 2015

PSYCHOLOGIE A ZLOČIN

- role osobnosti, sociálních faktorů a kognice (poznání)
- koncept mysli
- vztah k determinismu, biologickým teoriím kriminality?
- hledání jednoho faktoru/příčiny x komplexní vysvětlení
- mens rea, svobodná vůle a teorie racionální volby
- obecná teorie kriminality x vysvětlení chování mentálně narušených,
impulzivních, destruktivních lidí

PSYCHODYNAMICKÉ TEORIE

- *Sigmund Freud*

- „nevědomá mysl“

- id - ego - superego

- *Aichorn* (1925/55) - „latentní delikvence“

- *John Bowlby* (1946)

- vztah dítěte a matky

- separace v dětství x neschopnost vytvořit si pouto s rodičem (x Rutter)

BEHAVIORÁLNÍ TEORIE

- vliv Ivana Pavlova - podmíněné reflexy
- *Gabriel Tarde* - vzájemné učení a napodobování se
- pozorovatelné chování
- chování se učíme
- interakce osoby a okolí

- *Burrhus Skinner*
- operantní chování/podmiňování (operant behavior)
- posilování (reinforcement) x trest (punishment)

BEHAVIORÁLNÍ TEORIE II

- *teorie sociálního učení* - (Rotter, 1954 → *Albert Bandura*, 1978)
- učení se zločinu na základě pozorování jiných
- vliv na teorie diferenčních asociací (E. Sutherland, 1939)
- *hypotéza média-agrese* - dvousměrná kauzalita?

KOGNITIVNÍ TEORIE

- vnitřní mentální procesy (myšlení, paměť, inteligence)
- zločinecké myšlení? (impulzivní, konkrétní...)
- subdisciplíny - (1) morální vývoj; (2) zpracování informací
- *Yochelson a Samenow* (1976)
- kriminální chování jako volba
- špatné způsoby myšlení - výsledek procesu učení
- „chyby v myšlení“ (tři kategorie) - vliv dětství
- <http://www.attcnetwork.org/userfiles/file/GreatLakes/Webinars/Thinking%20Errors%20Handout.pdf>

KOGNITIVNÍ TEORIE II

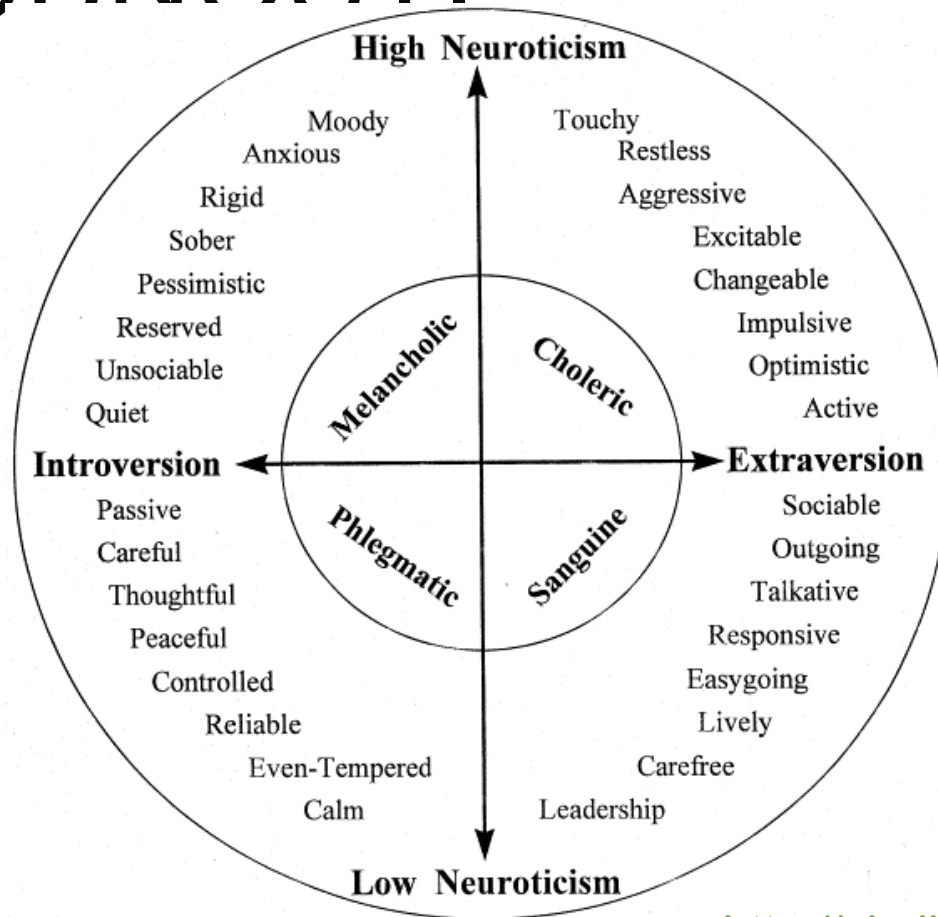
- *Ross a Fabiano* (1985)
- role výchovy na rozvoj kognitivních schopností
- neosobní x mezilidská kognice
- impulzivita
- **těžiště kontroly** (locus control; Rotter, 1966) - vnitřní x vnější
- *Jean Piaget* (1932) → *Lawrence Kohlberg* (1964/78) - teorie morálního vývoje
- předkonvenční / konvenční / postkonvenční morálka
- x subkulturní řešení
- teorie racionální volby

ZLOČIN A OSOBNOST

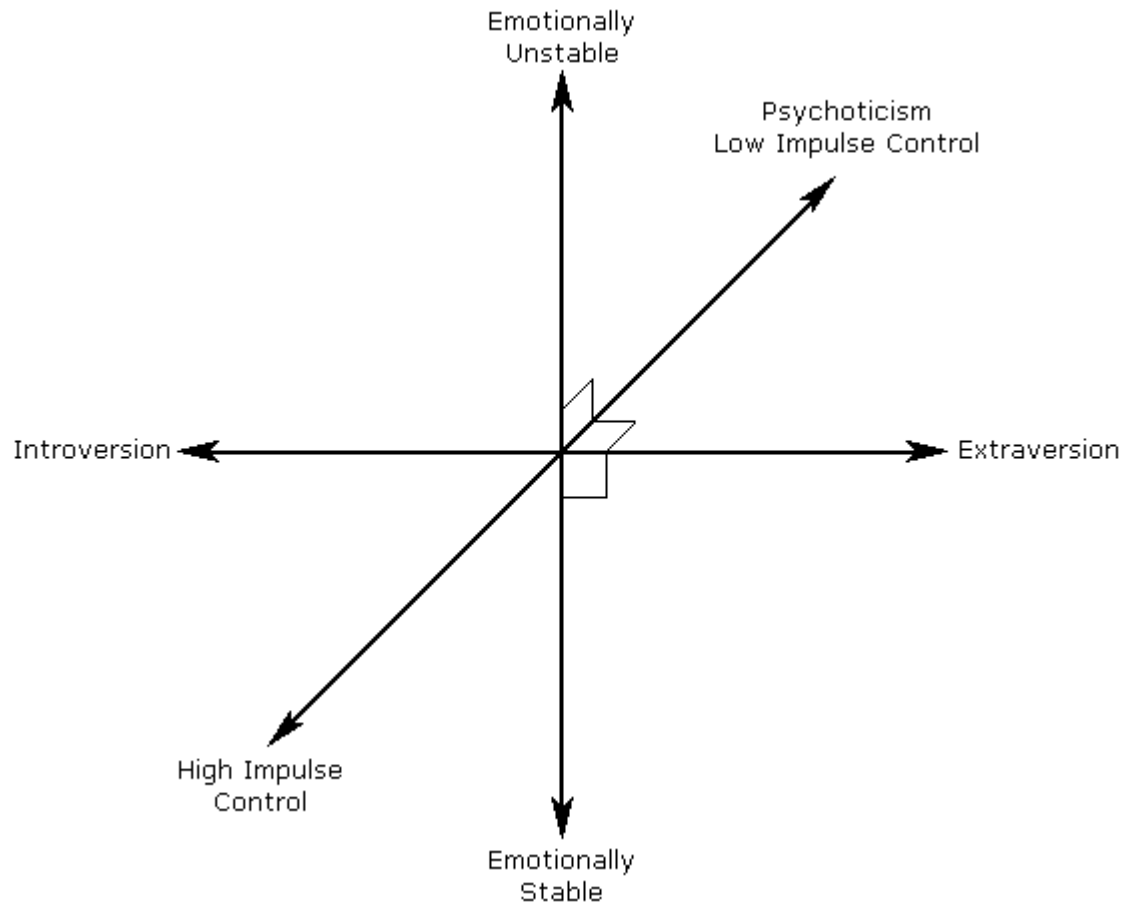
- *Hans Eysenck* (1974)
- teorie osobnosti - tři dimenze - neuroticismus (N), extroverze (E), psychoticismus (P)
- extroverze = společenskost + impulzivita
- vliv typu osobnosti na socializaci a učení (podmiňování)
- *McGurk a McDougall* (1981) - test Eysenckovy teorie

EYSENCKOVA KLASIFIKACE OSORNOSTI

EYSENCKOVA KLASIFIKACE OSOBNOSTI II

ZLOČIN A OSOBNOST II

- vliv osobnostních rysů (personality traits)
- intelligence
- Charles Goring
- negativní korelace?
- chybějící proměnná? - sociální učení (Goddard, 1914),
výsledky ve
škole (Hirschi, Hindelang 1977)
- závislá proměnná? - sociální faktory
- Richard Herrnstein, Charles Murray (1994)

ZLOČIN A OSOBNOST III

- impulzivita
- Glueck a Glueck (1950) - mechanismus sebe-kontroly
- plánovaná kriminalita
- vliv alkoholu a omamných látek
- funkční x dysfunkční (Dickman, 1990)
- porucha pozornosti a hyperaktivity (ADHD)

ZLOČIN A DUŠEVNÍ PORUCHY

- „mad or plain bad?“ (problém dichotomie)
- kriminální/antisociální chování jako symptom duševní poruchy x koexistence obou jevů
- definice v kruhu
- koncept „mysli“ a dedukce
- duševní nemoc (psychóza) x porucha x hendikep
- duševní poruchy mezi pachateli x kriminalita mezi psychiatrickými pacienty
- schizofrenie, deprese
- mentální hendikep - intelektuální a sociální schopnosti (IQ)

ZLOČIN A PSYCHOPATÉ

- <https://www.youtube.com/watch?v=gOj0nUfSyao>
- Cleckley (1964, 1976)
- Hare (1980) - checklist psychopata (22 znaků)
- Blackburn (1982) - primární x sekundární psychopat (kritéria společenskosti a psychopatie)
- psychopat jako nálepka?

Hare Psychopathy Checklist

The twenty traits assessed by the PCL-R score are:

- glib and superficial charm
- grandiose (exaggeratedly high) estimation of self
- need for stimulation
- pathological lying
- cunning and manipulateness
- lack of remorse or guilt
- shallow affect (superficial emotional responsiveness)
- callousness and lack of empathy
- parasitic lifestyle
- poor behavioral controls
- sexual promiscuity
- early behavior problems
- lack of realistic long-term goals
- impulsivity
- irresponsibility
- failure to accept responsibility for own actions
- many short-term marital relationships
- juvenile delinquency
- revocation of conditional release
- criminal versatility

PSYCHOLOGICKÉ TEORIE A KRIMINÁLNÍ POLITIKA

- zločinecké profilování (*criminal profiling*)
- svobodná vůle zločince („bad“) x „mad“
- mysl jako teoretický konstrukt
- role expertů (psychologové, psychiatři)
- vnímaný vztah mezi duševně nemocnými a nebezpečností
- trest x léčba (neomezená doba)